

§ 93 om Lehn etc. Overgang til fri Selveiendom. Dette maa og kan, naar vi ville paasee Fæstebondestandens Lary, ikke finde Sted, for Fæsteforholdene have fundet deres Løsning. Det er min inderste Overbeviisning, at hvis Rigsdagen ikke skrider til at fremme denne Lov med den Bevidsthed, at Behandlingen af den ikke vil lede til Noget, saa kan Rigsdagen ikke Andet end finde det utilraadeligt at indlade sig paa et Lovforslag som dette, for Fæsteforholdene ere blevne ordnede, og vi tør haabe, at saaledes som disse Forhold nu ere blevne dragne frem gennem Forslaget fra det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen) i Forbindelse med Regjeringens Udtalelser, navnlig efter den noget mildere Vempelse, disse senere fik, ville Fæsteforholdene nu kunne blive ordnede gennem Lovgivning. Men saa skal man ikke gjøre Forsøg paa at lade en anden Sag arbejde sig frem ved Siden af det Arbejde, vi have havt med at søge at komme til Fæsteforholdenes fuldstændige Ordning, og derved lade det ene vække Interessen for det Andet hos Nogle og paa den anden Side forhøje Interessen paa en saadan Maade, at det ikke ansees for gavnligt. Dette er Hovedgrunden for mig til bestemt at tilraade, at denne Sag ikke fremmes. Nu har det naturligtvis ikke undgaaet mig, og det er vistnok ogsaa dette, som har forebævet det ærede Medlem for Sorø Amts 4de Valgkreds (Holtstein), at der er blevet optaget i Lovudkastet, overensstemmende med Udvalgets Indstilling, Forskrifter, beregnede paa at sikkre Bondestandens Ret. Jeg skal her væsentlig slutte mig til, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds (Hindenburg) idag har anført om den Indvirkning, Lovforslagets Gjennemførelse vil faae paa Fæstebondestandens hele Stilling, forsaavidt den hører til Godser, som komme til at gaae over fra Lehn, Stamhuse og Fideicommissgods til fri Eiendom. Men med Hensyn til de to Bestemmelser, der ere blevne optagne i Lovforslaget, skal jeg dog tillade mig en enkelt Bemærkning. Tilføielsen, som er givet i § 1 om det Forhold, som skal finde Sted mellem Fæstegods og det Selveiergods, det Gods, der oprindeligt har hørt til Lehn,

Stamhuse og Fideicommissjer, seer meget godt ud, men det gaaer efter min Formening med det, som det gaaer med mange Forhold, at de tage sig overmaade godt ud, naar de saaledes fremsættes som en Forskrift, naar de staae paa Papiret, men Gjennemførelsen deraf vil være forbunden med særdeles store praktiske Vanstueligheder. Det vil ikke gaae saa let, som det synes at maatte kunne gaae, naar denne Bestemmelse vedtages saaledes. Af større Vigtighed til Fordeel for Fæstebonderne synes det at være, at man har opstillet Forordningen af 21de Juni 1854. Med Hensyn hertil vil det sikkert komme til at gaae, som det gaaer med mangfoldige Forhold i Livet, at man kan anstille Betragtninger — og det har man da ogsaa havt saa mangfoldige Beviser paa, der gaae ud paa, at alle Sandsynlighedsberegninger dog maae lede til, at det i Grunden bliver til Fordeel for Fæstebondestanden, at den, der saaledes kjøber fri Jord, vil kunne afhænde den, og Alt hvad der som Følgeslutning kan sættes i Forbindelse dermed. Men ogsaa der er det min fulde Overbeviisning, at Opstillingen af disse Regler, af disse Sandsynligheder, vil komme til at vige for, hvad der gjælder i det virkelige Liv. Der er allerede noget Forunderligt i at ville optage i denne Lov Forordningen af 21de Juni 1854, saa at man, idet man ganske løser det tidligere Baand paa Eiendommen, saa lader den gaae over til at blive fri Eiendom saaledes, at man lægger det i denne Lov indeholdte Baand paa den. Dette er ialfald Conseqventsen. For mig er det ikke Hovedsagen, om nogle flere eller færre Fæstere blive Giere, men Tingene er, om de blive det paa den Maade, at det virkelig bliver til Fordeel for dem og deres Familie, at det skeer paa Vilkaar, som kunne siges at være taalelige, saa at der ikke kan være Tvivl om, at jo Anvendelsen af Bestemmelserne i Lovforslaget med Hensyn til Forordningen af 21de Juni 1854 vil virke til Fordeel for Bonden. Saalænge Fæstegaardene høre til et Fideicommis, er det ganske naturligt, at Godseierne ikke interessere sig stort for at faae de indstaaende Capitaler udbetalte, og dette viser sig navnlig dert, at det mangfoldige